Lietas arhīva Nr. A42-00095-22/10
ECLI:LV:ADRJRIT:2022:0117.A420189320.2.S

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

S P R I E D U M
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rīgā 2022. gada 17. janvārī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Ieva Dambe,

piedaloties pieteicējai /pers. A/ un atbildētājas Rīgas pilsētas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes – Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta – pārstāvei /pers. B/,

atklātā tiesas sēdē (videokonferences režīmā, izmantojot lietotni *Microsoft Teams*) izskatīja administratīvo lietu, kas pēc /pers. A/ pieteikuma ierosināta par Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta 2020. gada 7. aprīļa lēmuma Nr. DA-20-367-ap atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Rīgas pilsētas būvvaldes (turpmāk – būvvalde) Būvniecības kontroles pārvaldes Rīgas pilsētas būvinspekcijas galvenais būvinspektors 2019. gada 6. jūnijā vizuāli apsekoja nekustamo īpašumu /adrese A/ (turpmāk – zemesgabals), un konstatēja, ka zemesgabalu norobežojošais žogs ir patvaļīgi izbūvēts ielas sarkano līniju robežās.

Par konstatēto sagatavots 2019. gada 16. decembra atzinums Nr. /lietvedības Nr./ (turpmāk – atzinums), ar kuru pieteicējai /pers. A/ uzlikts pienākums pārvietot zemesgabalu norobežojošo žogu ārpus ielu sarkano līniju robežām, lai novērstu konstatētās patvaļīgās būvniecības sekas.

Nepiekrītot atzinumam, pieteicēja to apstrīdēja Rīgas domes Pilsētas attīstības departamentā (turpmāk – departaments).

[2] Ar departamenta 2020. gada 7. aprīļa lēmumu Nr. /lietvedības Nr./ (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) atzinums atstāts negrozīts, pamatojoties uz šādiem apsvērumiem.

[2.1] Būvvalde ar 2018. gada 10. aprīļa vēstuli Nr. /lietvedības Nr./ „Par Dārziņu apkaimes teritorijas sakārtošanu" (turpmāk – vēstule) aicināja Dārziņu apkaimes teritoriju īpašniekus līdz 2018. gada 31. decembrim novērst īpašumos esošu patvaļīgu būvju – žogu, ēku, u. c. – esamību Dārziņu teritorijas ielu sarkanajās līnijās.

Nav būtiskas nozīmes pieteicējas norādei, ka žogs ir atradies zemesgabalā jau pirms ielu sarkano līniju noteikšanas.

Žogs pretēji normatīvajos aktos noteiktajam ir izbūvēts ārpus zemesgabala robežām un atrodas ielu sarkanajās līnijās.

Ielu sarkanās līnijas Dārziņu apkaimē tika apstiprinātas ar Rīgas domes Rīgas pilsētas izpilddirektora 1997. gada 25. augusta rīkojumu Nr. 412-r „Par sarkano līniju plāna apstiprināšanu dārzkopības savienības kompleksa teritorijai".

Ielu sarkanās līnijas jau no to iedibināšanas sakrīt ar zemesgabala robežām, savukārt atzinumā konstatētais žogs ir ne tikai ielu sarkanajās līnijās, bet arī ārpus zemesgabala robežām. Ielu sarkanā līnija ir apgrūtinājums, kas noteikts teritorijas plānojumā, tas objektīvi pastāv un ir saistošs jebkurai personai. Īpašnieka atbildība ir sekot līdzi teritorijas plānojumam, paša īpašnieka interesēs ir sekot līdzi, vai tam piederošajai teritorijai nav uzlikts kāds apgrūtinājums. Veicot jebkāda veida teritorijas labiekārtošanas darbus, ir jāņem vērā spēkā esošais teritorijas izmantošanas veids un plānojums.

[2.2] No tiesiskā regulējuma par patvaļīgas būvniecības konstatēšanu izriet, ka likumdevējs ir piešķīris būvinspektoriem tiesības apsekot būves vai objektus, konstatēt to atbilstību normatīvo aktu prasībām un būvniecības dokumentācijai, kā arī veikt citas darbības, kas vērstas uz būvniecības procesa uzraudzību un kontroli, tostarp, uzklausīt būvniecības dalībniekus. Likumdevējs nav noteicis, kādā kārtībā ir veicama nekustamo īpašumu, būvju vai atsevišķu telpu apsekošana, tāpat nav noteikts, kādu personu klātbūtnē apsekošana veicama. Juridiskajā literatūrā ir nostiprināta atziņa, ka uzklausīšanai ir jānotiek brīdī, kad ir reālas iespējas ietekmēt iestādes lēmumu. Tāpēc būvvaldes būvinspektoram bija tiesības apsekot zemesgabalu un pieņemt lēmumu, nenoskaidrojot pieteicējas viedokli. Turklāt pieteicēja, apstrīdot atzinumu, ir sniegusi savu viedokli lietā un tādā veidā ir uzklausīta konkrētā administratīvā procesa iestādē ietvaros.

[3] Nepiekrītot pārsūdzētajam lēmumam, pieteicēja vērsās tiesā ar pieteikumu par pārsūdzētā lēmuma atcelšanu, norādot šādus apsvērumus.

[3.1] Vērtējot zemesgabalu, ir pārkāpts procesuālā taisnīguma princips. Iestādei un tās amatpersonai, pieņemot lēmumus, jāievēro objektivitāte un jādod procesa dalībniekiem pienācīga iespēja izteikt viedokli un iesniegt pierādījumus. Lemjot par tāda administratīvā akta izdošanu, kurš varētu būt nelabvēlīgs adresātam, iestādei jānoskaidro un jāizvērtē adresāta viedoklis un argumenti lietā.

Pārsūdzētajā lēmumā paustā atsauce, ka pieteicēja savu viedokli ir izteikusi, apstrīdot atzinumu, nevar tikt attiecināta uz atzinuma sagatavošanas brīdi.

[3.2] Pārbaudē nav noskaidroti apstākļi, kas apliecina nelikumīgu būvniecību. Atzinuma pamatojums nav atbilstošs faktiskajiem apstākļiem un nav precīzi uzskaitīti juridiskie fakti par zemesgabalu.

Atzinumā nepamatoti secināts, ka esošais vecais un sarūsējušais žogs atbilst patvaļīgas būvniecības faktam un ka tas nelikumīgi izbūvēts sarkanajās līnijās. Sarkanās līnijas Dārziņu teritorijai ir veidotas tikai 1999. gadā, bet ēka un žogs celti pirms vairāk nekā 40gadiem, pirms privatizācijas procesa un šo sarkano līniju rašanās laika.

[3.3] Pārbaudes veicējs nav uzskatījis par vajadzīgu apskatīt ne Zemesgrāmatas informāciju, ne inventarizācijas lietu, kā arī pat nepiemin garāžas atrašanos sarkanajās līnijās, kas apliecina, ka viņš ne tikai paviršiveicis objekta apsekošanu, nav pārbaudījis pieejamos dokumentus, bet nav vērtējis arī faktiskos apstākļus. Ņemot vērā to, ka atzinumam tika pievienota tikai vasaras laikā iegūta fotogrāfija, nevis pārbaudes laikā decembra mēnesī veikts uzņēmums, pieļaujams, ka pārbaudes veicējs nav redzējis objektu dabā.

Ja darbinieks būtu vērsies pie pieteicējas vai ieguvis informāciju no Zemes robežu noteikšanas akta, kas sagatavots par 1999. gada 30. septembrī veikto zemesgabala uzmērīšanu (turpmāk – zemes robežu noteikšanas akts), tad nepārprotami tiktu konstatēts, ka sarkanās līnijas 1999. gada 30. septembrī tika iezīmētas teritorijā, kuru jau apjoza žogs.

[3.4] Atzinumā un pārsūdzētajā lēmumā ietvertā atsauce uz vēstuli nav pamatota, jo vēstulē nebija norādes par sarkano līniju sakārtošanu, bet gan vispārīgs aicinājums novērst nelikumīgu būvniecību. Pēc vēstules saņemšanas pieteicēja sazinājusies ar būvvaldi, kur viņai norādīts, ka ir izsūtītas 2000 vēstuļu visiem Dārziņu īpašniekiem, kas nav uzskatāmas ne par brīdinājumu, ne arī par administratīvo aktu.

[4] Rakstveida paskaidrojumos tiesai atbildētāja pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā norādīto. Paskaidrojumos papildus norādīti šādi apsvērumi.

[4.1] Būvvalde savas kompetences ietvaros ir tiesīga kontrolēt būvju atbilstību normatīvo aktu prasībām, tostarp žogu būvniecības tiesiskumu, neatkarīgi no tā, vai pašvaldība konkrētajā brīdī plāno kādu būvdarbu veikšanu konkrētajā apkaimē.

[4.2] Būvvalde apsekošanas laikā nav konstatējusi zemesgabalā esošo garāžu, kas atrodas ielu sarkanajās līnijās, jo būvvaldes apsekošanas mērķis bija konstatēt zemesgabalu norobežojošā žoga atrašanos dabā.

[4.3] Apsekošanas laikā tika veikta aerofotofiksācija, kas nozīmē, ka no gaisa uzņemtie fotoattēli fiziski tiek salīdzināti ar topogrāfisko karti. Tam, ka aerofotofiskācija ir pievienota no cita gadalaika, nav nozīmes, jo pieteicēja nenoliedz faktu, ka zemesgabalu norobežojošais žogs atrodas ārpus zemesgabala robežām, kā arī nav iesniegti dokumenti, kas apliecinātu pretējo.

[4.4] Arī zemes robežu noteikšanas aktam pievienotajā robežu shēmā esošais žogs, kura konfigurācija ir līdzīga šobrīd dabā esošajam žogam, ir ārpus zemesgabala robežām. No zemes robežu noteikšanas akta sagatavošanas brīdī spēkā esošā Valsts zemes dienesta 1999. gada 10. jūnija rīkojuma Nr. 228 „Par zemes īpašumu robežu uzmērīšanas instrukcijas apstiprināšanu" izriet,

ka robežu shēmā var tikt attēlots ap nekustamo īpašumu esošais žogs, bet nav attēlojama informācija, kas atspoguļotu būvju izbūves tiesiskumu.

Jau kopš 1995. gada Rīgas teritorijā nebija pieļaujams, ka žogs tiek izbūvēts ārpus nekustamā īpašuma robežām. Tā kā būvvalde konstatējusi žoga esamību ārpus zemesgabala robežām 2019. gada 6. jūnijā, kad vizuāli apsekoja zemesgabalu, un tās rīcībā nav un nebija informācijas, kas apliecinātu žoga izbūves tiesiskumu, žoga izbūvei piemērojams tiesiskais regulējums, kas bija spēkā apsekošanas laikā.

Žoga izbūves laikam nav nozīmes, jo ne būvvaldes, ne departamenta rīcībā nav dokumentācijas, kas pierāda žoga izbūves tiesiskumu. Tādējādi pieteicēja savam zemesgabalam ir patvaļīgi pievienojusi pašvaldībai piederošo zemi. Likumdevējs nav paredzējis termiņu, kādā būvvaldei būtu jāvēršas pret patvaļīgu būvniecību, jo tādu nevar legalizēt noilguma rezultātā.

[4.5] Būvatļaujā izvirzītie projektēšanas nosacījumi ir pamatoti, un būvatļauja atstājama negrozīta.

[4.6] Pieteicējas tiesvedības laikā iesniegtajos ēku izpildprojektos nav paredzēta žoga izbūve. 1981. gada inventarizācijas lietā žogs ar vārtiem bija 84, 5metru garš, taču šobrīd dabā tas ir 106, 8metru garš. Zemesgabala vēsturiskais lietotājs /pers. C/ bija apņēmies ievērot jaunās zemes robežas. Pārējo nekustamo īpašumu norobežojušie žogi kvartāla robežās ir jau pārvietoti un atrodas pa nekustamo īpašumu robežām.

[5] Tiesas sēdē pieteicēja pieteikumu uzturēja un lūdza atcelt pārsūdzēto lēmumu, ar kuru žogs atzīts par patvaļīgi uzbūvētu. Vienlaikus atzina, ka atsevišķs posms žogā ir ticis pārbīdīts, apliekot žogu ap izgāzušos koku.

Atbildētājas pārstāve tiesas sēdē pieteikumu neatzina un lūdza to noraidīt.

Motīvu daļa

[6] Tiesa konstatē, ka gan atzinums, gan pārsūdzētais lēmums pamatots ar Būvniecības likuma 18. panta otro un piekto daļu, kas regulē patvaļīgas būvniecības konstatēšanu un iestādes rīcību un iespējamos lēmumus šādos gadījumos. Arī saturiski ar pārsūdzēto lēmumu pieteicējai uzliktais pienākums pārvietot žogu pamatots ar patvaļīgas būvniecības seku novēršanu.

Lietā ir strīds, vai atbildētāja pamatoti atzinusi žogu par patvaļīgi uzbūvētu un attiecīgi pamatoti tāpēc uzlikusi pieteicējai pienākumu to pārvietot zemesgabala robežās.

[7] No lietā iesniegtajiem pierādījumiem tiesa konstatē, ka strīdus žogs nepārprotami atrodas ārpus zemesgabala robežām ielas sarkano līniju robežās gan Dārziņu 29. līnijas, gan /ielas nosaukums/ pusē (*lietas 18., 23., 34., 62., 63. lapa*).

Minēto faktu par žoga atrašanās vietu nav noliegusi arī pieteicēja.

[8] Atbilstoši Aizsargjoslu likuma 1. panta 13. punktam sarkanā līnija ir līnija, kas norobežo ielas vai piebrauktuves (arī inženierkomunikāciju koridoru) izbūvei nepieciešamo teritoriju, kurā nekustamā īpašuma lietošanas tiesības aprobežotas saskaņā ar normatīvajiem aktiem, no apbūvējamās vai citādā veidā izmantojamās teritorijas un ko pilsētās un ciemos nosaka vietējā pašvaldība normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Atbilstoši Aizsargjoslu likuma 13. panta pirmajai daļai aizsargjoslas gar ielām, autoceļiem un dzelzceļiem tiek noteiktas, lai samazinātu ielu, autoceļu un dzelzceļu negatīvo ietekmi uz vidi, nodrošinātu transporta maģistrāļu ekspluatāciju un drošību, kā arī izveidotu no apbūves brīvu joslu, kas nepieciešama ielu un autoceļu pārbūvei.

Rīgas domes 2005. gada 20. decembra saistošo noteikumu Nr. 34 "Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi" (turpmāk – Apbūves noteikumi) 361. punkts paredz, ka zemesgabalu var nožogot, kā arī sadalīt ar žogu atbilstoši šiem saistošajiem noteikumiem pa zemesgabala robežām, bet ielas pusē pa sarkano līniju vai pa konkrētajā kvartālā un/vai ielas telpā vēsturiski iedibināto žogu līniju.

Interpretējot minētās tiesību normas, Senāts ir skaidrojis, ka sarkano līniju aprobežojuma saturs nosaka zemesgabala īpašniekam pienākumu atturēties no šīs teritorijas apbūves tā iemesla dēļ, ka teritorija paredzēta konkrētu objektu būvniecībai sabiedrības interesēs. Pat ja iela vēl nav uzbūvēta, šī teritorija ir ieplānota un rezervēta ielai un arī inženierkomunikāciju būvniecībai (*Senāta 2011. gada 24. maija sprieduma lietā Nr. SKA–47/2011 11. punkts*). Līdz ar to nekāda cita apbūve ielu sarkano līniju robežās nevar tikt veikta arī tad, ja pašvaldība tuvāko gadu laikā ielas pārbūvi neplāno.

[9] Vienlaikus vērā ir ņemams vēsturiskais aspekts. Proti, var būt gadījumi, kad žogu būvniecība ir notikusi vēl pirms ielu sarkano līniju noteikšanas. Tieši tāpēc arī Apbūves noteikumi paredz, ka ir pieļaujama žogu atrašanās arī pa konkrētajā kvartālā un/vai ielas telpā vēsturiski iedibināto žogu līniju.

Attiecībā uz situācijām, kad žogs ticis uzbūvēts vēl pirms ielu sarkano līniju noteikšanas, Senāts norādījis, ka apstākļi, kas liedz konkrētajā vietā būvēt žogu (apbūve ārpus zemesgabala robežas, kā arī ārpus ielas sarkanās līnijas ielas pusē), paši par sevi nevar liecināt par to, ka tikusi veikta patvaļīga būvniecība. Tādos gadījumos apstāklis, ka šobrīd žogs ir ārpus īpašuma un ielas sarkano līniju robežās, iespējams, varētu būt pamats pašvaldībai lēmumu par nojaukšanu pieņemt, taču pamatojot ar citām tiesību normām. Taču, ja pašvaldības pamatojums ir tieši patvaļīga būvniecība, tiesai pārbaude jāaprobežo tikai ar šo pamatojumu, kā to noteic Administratīvā procesa likuma 250. panta otrā daļa (*Senāta 2013. gada 31. janvāra sprieduma lietā Nr. SKA-65/2013 9. punkts*). Secīgi, no tiesu prakses redzams, ka šādos gadījumos, ja pašvaldības lēmums par žoga nojaukšanu ir pamatots ar patvaļīgas būvniecības seku novēršanu, bet tāda netiek konstatēta, lēmums atzīstams par prettiesisku un ir atceļams (*Administratīvās apgabaltiesas 2013. gada 13. jūnija spriedums lietā Nr. A426560 09*).

[10] Lietā nav strīda par to, ka pieteicējas zemesgabals Padomju laikā bija lielāks nekā šobrīd. Proti, tas bijis šobrīd noteikto ielas sarkano līniju robežās gan Dārziņu 29. līnijas, gan /ielas nosaukums/ pusē. Zemesgabala robežu izmaiņas kopš zemes robežu noteikšanas akta sastādīšanas var uzskatāmi redzēt no lietas materiālos esošajiem tā plāniem, kas tapuši dažādos laika periodos un kuros atšķiras gan zemesgabala malu garumi, gan garāžas atrašanās iekšpus zemesgabala vai jau pāri tā robežai (sk., piemēram, *lietas 23. – 24. lapu un 72. lapu*). Tāpat pieteicēja norādījusi, ka sākotnēji visi dārzi bijuši 600kvadrātmetru lieli, bet pagājušā gadsimta astoņdesmitajos gados zemesgabala un tam blakus esošo nekustamo īpašumu robežas /ielas nosaukums/ pusē tikušas vēl precizētas, teritorijas palielinot virs 600kvadrātmetriem, par ko pieteicējai nav saglabājušies dokumenti (*lietas 152. lapas otra puse, 156. lapas otra puse, audioierakstā no 01.04.00*).

Tiesa konstatē, ka konkrētajā gadījumā ielu sarkanās līnijas Dārziņu apkaimē, tostarp gar pieteicējas zemesgabalu tika apstiprinātas ar Rīgas domes Rīgas pilsētas izpilddirektora 1997. gada 25. augusta rīkojumu Nr. 412-r "Par sarkano līniju plāna apstiprināšanu dārzkopības savienības kompleksa teritorijai" (*lietas 35. – 46. lapa*).

Pieteicēja norādījusi, ka žogs esot uzbūvēts vairāk nekā pirms 40gadiem pa tobrīd bijušo zemesgabala robežu, kas attiecīgi ir pirms ielu sarkano līniju noteikšanas 1997. gadā.

[11] Pārsūdzētajā lēmumā norādīts, ka pieteicēja nav pierādījusi žoga tiesiskas izbūves faktu un atbildētājas rīcībā neesot informācijas, kas apliecinātu žoga izbūves tiesiskumu. Vienlaikus no lietas materiāliem izriet, ka atbildētāja nemaz nav veikusi pieteicējas uzklausīšanu pirms nelabvēlīga administratīvā akta izdošanas. Kā to paredz Administratīvā procesa likuma 69. panta pirmā daļa, ķemjot par tāda administratīvā akta izdošanu, kurš varētu būt nelabvēlīgs adresātam, iestāde noskaidro un izvērtē adresāta viedokli un argumentus šajā lietā. Pieteicēja iebildusi par uzklausīšanas pienākuma neveikšanu, taču no pārsūdzētajā lēmumā minētajiem argumentiem noprotams, ka atbildētāja uzskata, ka konkrētajā gadījumā būvvaldei bija tiesības atzinumu pieņemt bez pieteicējas uzklausīšanas. Tomēr tiesa atzīst, ka minētais konkrētajā gadījumā novedis pie visu lietas faktisko apstākļu nenoskaidrošanas un prettiesiska lēmuma pieņemšanas. Kā to pamatoti norāda arī pieteicēja, atbildētāja nav ne uzklausījusi pieteicēju, kas varētu sniegt paskaidrojumus un pierādījumus par žoga izbūves laiku un apstākļiem, ne arī pati no arhīviem un valsts reģistriem noskaidrojusi informāciju, kas varētu liecināt par iespējamu žoga izbūvi pirms ielu sarkano līniju noteikšanas.

[12] Pieteicēja lietā iesniegusi 1985. gadā saskaņoto dārza mājiņas un citu ēku izpildprojektu (*lietas 71. – 80. lapa*), kā arī 1987. gada dārza mājiņas izpildprojektu (*lietas 84. – 94. lapa*) dārzam Nr. 757 Rīgā, Maskavas rajonā, Dārziņos, 14. ielā Nr. 83 (atbilst pieteicējas zemesgabala teritorijai Padomju laikā). Tiesa papildus ieguva nekustamā īpašuma inventarizācijas lietas no Valsts zemes dienesta (*lietas 98. – 122. lapa*).

[12.1] Tiesa konstatē, ka 1981. – 1982. gada inventarizācijas lietā, kura sastādīta par visām zemesgabalā esošajām būvēm, norādīts (*lietas 110. un 116. lapa*), ka zemesgabalā atrodas 80, 2metru garš žogs, 1, 2metru plati vārtiņi, kā arī 3, 10metru plati vārti. Norādīts, ka visi minētie žoga elementi ir veidoti no metāla stabiem un stiepļu sieta. Inventarizācijas plānā (*lietas 122. lapa*) ir atzīmētas abu vārtu vietas uz zemesgabala bijušās robežas. Turklāt ir norādītas ne tikai vietas, bet arī konkrēto vārtu platumi un augstumi. Uz zemesgabala bijušās robežas visā tās garumā norādīts žogs. No šīs inventarizācijas lietas redzams, ka apbūve zemesgabalā notikusi 1966. gadā (*lietas 112. un 114. lapa*).

2000. gadā tapušajās atsevišķajās dārza mājas un šķūņa inventarizācijas lietās nav ziņu par žogu. Tās sastādītas tikai par konkrētajām inventarizētajām būvēm. Arī no šīm inventarizācijas lietām redzams, ka apbūve zemesgabalā notikusi (pabeigta) 1966. gadā (*lietas 101. un 106. lapa*).

1985. gadā apstiprinātais izpildprojekts atbilstoši pieteicējas norādītajam ir sākotnējā dārza mājas projekta (pieteicējas rīcībā tas neesot saglabājies) papildinājums, ar ko tikusi legalizēta zemesgabala tālākā apbūve (*lietas 151. lapas otra puse – 152. lapa, 156. lapas otra puse; audioierakstā no 01.25.00*). Pamatā tas satur informāciju par ēkām zemesgabalā. Tajā nav tekstuālu norāžu par žogu. Tomēr ģenplānā var redzēt uz zemesgabala robežas gar Dārziņu 29. līniju (tolaik – 29. līnija) iezīmētas divu vārtu vietas – viena kājāmgājējiem, otra, kas ir pret garāžas izbrauktuvi, – automašīnām (*lietas 72. lapa*). Minētās vārtu vietas sakrīt ar 1981. – 1982. gada inventarizācijas lietā norādītajām vārtu vietām. Atbildētājas pārstāve tiesas sēdē piekrita un atzina, ka ģenplānā pa zemesgabala bijušo robežu ir norādīti divi vārti, kuru atrašanās vietas atbilst arī šobrīd žogā esošajiem vārtiem, vienlaikus uzsvēra, ka žogs izpildprojektā nav norādīts (*lietas 156. lapas otra puse; audioierakstā no 02.02.10*).

Nākamais – 1987. gada izpildprojekts – pamatā satur informāciju par ēkām, un norāžu par žogu tajā nav.

[12.2] Izvērtējot minētos dokumentus, tiesa secina, ka tie satur vairākas norādes par žoga pastāvēšanu pa zemesgabala bijušo robežu jau Padomju laikā.

Atbildētājas pārstāve tiesas sēdē iebilda, ka žogs inventarizācijas lietā ar zīmuli esot pārsvītrots, tomēr tiesa norāda, ka visi pamatdati inventarizācijas lietā ir norādīti ar neizdzēšamiem rakstāmpiederumiem vai drukātā veidā, tiesai nav pamata ņemt vērā dokumentā ar zīmuli veiktos neatrunātos pierakstījumus (ja tie tiešām ir pārsvītrojumi, nevis tomēr žoga apzīmējums), kas turklāt neatbilst dokumenta tekstam. Proti, inventarizācijas lietā ir arī tekstuāli norādīts uz žogu, vārtiem un vārtiņiem, kas nav ar zīmuli labots, bet ir vienīgi pārsvītrotas lapas visā inventarizācijas lietā kopumā, ņemot vērā, ka tā vairs nav šobrīd aktuālā inventarizācijas lieta.

Tāpat attiecībā uz atbildētājas pārstāves tiesas sēdē minēto, ka izpildprojektā ir norādīti vārti, bet nav norādīts žogs, tiesa norāda, ka vairāku vārtu, tajā skaitā to parametru norādīšana dažādos dokumentos tomēr liecina par žoga pastāvēšanu, pretējā gadījumā nav nepieciešamības izbūvēt vārtus, ja zemesgabalu žogs nemaz nenorobežo.

Attiecībā uz situāciju, kad žoga izbūve nav tikusi iekļauta būvprojektā, bet faktiski tas reizē ar pārējām būvēm ir ticis izbūvēts, Senāts norādījis, ka, ja kompetentā iestāde būvniecības laikā, to apzinoties, ir pieļāvusi žoga būvniecību un reizē ar mājas nodošanu ekspluatācijā to galīgi akceptējusi, tad apstāklim, ka formāli žogs nav iekļauts objekta sastāvā būvprojektā, būvatļaujā un aktā par būves nodošanu ekspluatācijā, nevajadzētu šīs būves būvniecībai piešķirt patvaļības raksturu un novest pie tās nojaukšanas. Citiem vārdiem, nebūtu saprātīgi un pamatoti iestādei likt personai nojaukt būvi, kuru tā pirms kāda laika būtībā ir akceptējusi, lai arī no personas nav pieprasījusi pilnā mērā ievērot formālās prasības (iekļaut tā risinājumu būvprojektā, ierakstīt būvatļaujā un aktā par nodošanu ekspluatācijā) (*Senāta 2017. gada 27. decembra sprieduma lietā Nr. SKA-101/2017 12. punkts*).

Atbildētāja paskaidrojumos norāda uz inventarizācijas lietā norādītā žoga izmēru atšķirību no šobrīd esošā žoga izmēriem. Proti, inventarizācijas lietā ierakstīts, ka žogs ar vārtiem ir 84, 5metrus garš. Savukārt atbildētāja, veicot aptuvenus mērījumus kartē, secinājusi, ka šobrīd žoga faktiskais garums ir 106, 8metri (*lietas 131. lapa, 156. lapas otra puse; audioierakstā no 01.36.00*). Tomēr, novērtējot izmērus, jāņem vērā gan tas, ka agrāk – pirms 40gadiem – nebija iespēju veikt tik precīzus uzmērījumus dabā, kādas ir šobrīd, tāpēc, pārmērot platības mūsdienās, var būt konstatējamas atšķirības no senāk veiktiem mērījumiem. Tāpat jāņem vērā tas, ka šobrīd nav zināmi precīzi žoga uzmērīšanas apstākļi pagājušā gadsimta astoņdesmitajos gados, kā arī nav tiešu pierādījumu par to, vai žogs pilnā garumā apjoza visu zemesgabalu un tiešām atradās, piemēram, arī aiz saimniecības ēkas, kas atradās tieši uz robežas ar blakus zemesgabalu (sk. *lietas 72. un 91. lapā*). No dzīvē gūtiem novērojumiem zināms, ka šādās vietās žogu bieži vien nav, jo nožogojuma funkciju pilda uz robežas atrodošo ēku sienas. Turklāt jāņem vērā arī tas, ka atbildētāja izskatāmajā lietā nemaz nav uz vietas veikusi precīzus mērījumus, lai noteiktu žoga faktisko izmēru un atrašanās vietu atzinuma vai pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas brīdī. Tā vietā atbildētāja ņēmusi vērā tās rīcībā esošās ortofotokartes un citus tās rīcībā esošos digitalizētos Rīgas pilsētas ģeotelpiskos datus, tostarp žoga izmērā ierēķinot arī žogu starp Dārziņu 29. līnijas pusē blakus esošo nekustamo īpašumu, kur tiesas sēdē uzrādītajās digitālajās kartēs žogs nemaz neuzrādās. Tiesa vērš uzmanību uz to, ka fotoattēli, kas iegūti, veicot pārlidojumus, var nebūt tik precīzi, lai fiksētu žoga atrašanās vietu un tā izmērus, ņemot vērā ap zemesgabalu augošo dzīvžogu un kokus ar to lapotnēm. Piemēram, pieteicēja norādīja (*lietas 152. lapa*), ka ap zemesgabalu esošais žogs vietām ir izstaipījies augu ietekmē, tāpat, ja dzīvžogs ir apjomīgs, kā tas redzams no atbildētājas lietā iesniegtās ortofotokartes ekrānšāviņa (*lietas 34. lapa*), no šādiem attēliem nav iespējams noteikt precīzu žoga izvietojumu un tā garumu, lai kvalitatīvi salīdzinātu dažādos laikos veiktos uzmērījumus.

T ādējādi tiesa atzīst, ka lietas izskatīšanas laikā konstatētā žoga iespējamo izmēru atšķirība, ņemot vērā visus iepriekš norādītos apstākļus, nav tik būtiska, lai atzītu, ka inventarizācijas lietā fiksētais žogs, par kuru liecina arī vārtu vietas 1985. gada izpildprojektā, nav tas pats, kas šobrīd ārpus zemesgabala robežām esošais žogs.

[12.3] Pieteicēja tiesas sēdē norādīja, ka žogs, izņemot tā izbīdījumu ap koku, nav ticis pārbūvēts, un tas joprojām sastāv no metāla stabiem un jau sarūsējušā stiepļu sieta. Ne atzinumā, ne pārsūdzētajā lēmumā nav norāžu par žoga stāvokli un tā izbūvē izmantotajiem materiāliem, kas citstarp varētu liecināt, ka šobrīd dabā esošais žogs materiālu ziņā atšķirtos no inventarizācijas lietā norādītā žoga un tādējādi būtu iespējams secināt, ka tas visā tā garumā /ielas nosaukums/un Dārziņu 29. līnijas pusē būtu ticis patvaļīgi vēlāk pārbūvēts. Atzinumā ir tikai atsauce uz aerofoto fiksāciju, kas var liecināt par pieteikumā norādīto pieļāvumu, ka apsekotājs nemaz nav bijis klātienē un nav redzējis objektu dabā.

[13] Tādējādi tiesa atzīst, ka lietā esošie pierādījumi, vērtējot tos kopsakarā ar lietas dalībnieku paskaidrojumiem, pietiekami ticami apliecina, ka strīdus žogs ir ticis izbūvēts pa kādreizējo zemesgabala robežu jau Padomju laikā, proti, pirms ielu sarkano līniju noteikšanas pa zemesgabala šobrīd esošo robežu. Lietā nav iegūti pierādījumi par žoga, izņemot izbīdījumu ap koku, nesaskaņotu un prettiesisku pārbūvi vai pārcelšanu kopš tā laika.

Var piekrist pārsūdzētajā lēmumā norādītajam, ka pieteicēja nav iesniegusi pierādījumus, kas precīzi apliecina žoga izbūves laiku. Tāpat lietā nav atsevišķi akceptēta žoga izbūves projekta ar detalizētiem tā mērījumiem, bet ir tikai fragmentāri pierādījumi no izpildprojekta un inventarizācijas lietas, kas liecina par žoga pastāvēšanu pa zemesgabala robežu pagājušā gadsimta astoņdesmitajos gados. Tomēr šajā ziņā jāņem vērā tas, ka strīds ir par pirms 40 vai pat vairāk gadiem būvētu žogu. Par tik senu laiku pastāv liela iespējamība, ka būvniecības dokumentācija nav saglabājusies vispār vai ir saglabājusies nepilnā apmērā. Jāņem vērā arī tas, ka prasības tā laika būvniecībai bija atšķirīgas. Tāpēc būvniecības dokumentācijas nepilnība nevar būt pamats 40 vai vairāk gadu senas būvniecības tiesiskuma pārvērtēšanai. Arī atbilstoši pastāvošajai tiesu praksei, gadījumos, ja būvvaldes (vai arī cits būvniecības) speciālists ir konstatējis un atzinis, vai ar lietas materiāliem ir pierādīts fakts, ka būve ir uzbūvēta (ir vai nav nodota ekspluatācijā) līdz 1995. gadam, nav samērīgi pieprasīt, lai pašreizējais būves valdītājs dokumentāli pierādītu vairāk nekā divdesmit gadus vecus notikumus, it sevišķi ņemot vērā tās būtiskās izmaiņas, kas ir notikušas īpašuma tiesību jomā šī perioda ietvaros (sk., piemēram, *Administratīvās apgabaltiesas 2015. gada 10. jūlija sprieduma lietā Nr. A420570512 13. punktu, Administratīvās apgabaltiesas 2019. gada 11. jūnija lēmuma lietā Nr. A420304817 17.3. apakšpunktu*).

[14] Lietā iegūtie pierādījumi par žoga izbūvi Padomju laikā un tā attēlojumiem tā laika dokumentos konkrētajā gadījumā neļauj apšaubīt žoga izbūves tiesiskumu. Ne atzinumā, ne pārsūdzētajā lēmumā nav konstatēts, ka žogs tā būvniecības laikā neatbilda saskaņotajiem būvniecības dokumentiem vai normatīvajiem aktiem. Tādējādi atbildētāja pārsūdzētajā lēmumā nav pamatojusi, kāpēc tās ieskatā žogs, kas būvēts pirms 40vai vairāk gadiem, būtu uzskatāms par patvaļīgu būvniecību. Vēl jo vairāk, pārsūdzētajā lēmumā tieši norādīts, ka nav būtiskas nozīmes žoga izbūves laikam un pat tiesiskumam. Taču, kā jau norādīts iepriekš, šāds uzskats nav pareizs un tas ir arī pretējs iepriekš minētajām Senāta atziņām par to, ka apstākļi, kas šobrīd liedz konkrētajā vietā būvēt žogu, paši par sevi neliecina, ka iepriekš veiktā būvniecība automātiski būtu uzskatāma par prettiesisku un patvaļīgi veiktu.

Ja būvniecība savulaik veikta atbilstoši normatīvajiem aktiem, tad tā nevar būt patvaļīga tikai tāpēc, ka vēlāk zeme zem būves izrādījusies piederoša pašvaldībai vai nonākusi pašvaldības īpašumā. Lai atzītu, ka būvniecība veikta patvaļīgi, pašvaldībai ir jāpārbauda apstākļi, kādos būve tapusi (*Senāta 2015. gada 14. janvāra rīcības sēdes lēmuma lietā Nr. SKA 402/2015 5. punkts*).

[15] Vienlaikus attiecībā uz izbīdījumu žogā pret /ielas nosaukums/ ielu pie robežas ar nekustamo īpašumu /adrese B/, pieteicēja tiesas sēdē norādīja un atzina, ka šis atsevišķais posms žogā ir ticis pārbīdīts, apliekot žogu ap izgāzušos koku (*lietas 152. lapa, 156. lapas otra puse; audioierakstā no 01.11.00*). Pieteicēja tiesas sēdē norādīja, ka attiecībā uz šo vietu žogā ir ar mieru to savest kārtībā. Līdz ar to attiecībā uz šo izbīdījuma vietu pieteicēja faktiski atzinusi patvaļīgas būvniecības faktu. Līdz ar to pārsūdzētais lēmums, lai arī nesatur detalizētu vērtējumu, šajā daļā ir atstājams spēkā.

[16] Savukārt, tā kā ar pārsūdzēto lēmumu nepamatoti konstatēts žoga pārējo daļu, kas atrodas ielu sarkano līniju robežās, patvaļīgas būvniecības fakts, ar ko pamatots pieteicējai uzliktais pienākums žogu pārvietot, pārsūdzētais lēmums, izņemot daļā par izbīdījumu, ir prettiesisks un tādēļ ir atceļams.

Minētais gan neliedz pašvaldībai turpināt sakārtot ielu sarkanās līnijas, tomēr tas ir jādara ar citiem līdzekļiem, nevis nepamatoti klasificējot pieteicējas žogu kā patvaļīgi izbūvētu. Savukārt par atbildētājas paskaidrojumos minēto, ka zemesgabala iepriekšējais lietotājs bija apņēmies ievērot jaunās zemesgabala robežas un ka citi nekustamo īpašumu īpašnieki kvartāla robežās savus vēsturiski pastāvējušos žogus jau pārvietojuši, tāpēc arī pieteicējai būtu žogs jāpārvieto, norādāms, ka atbilstoši Administratīvā procesa likuma 250. panta otrajai daļai, tiesa, vērtējot administratīvā akta tiesiskumu, spriedumā ņem vērā tikai to pamatojumu, ko iestāde ietvērusi administratīvajā aktā. Tā kā atzinums un pārsūdzētais lēmums bija pamatos ar žoga patvaļīgu būvniecību, no kā izrietoši uzlikts pienākums to pārvietot, tiesa nevērtēs iespējamos citus pamatus pienākuma uzlikšanai par žoga pārvietošanu.

Faktiski arī pati pieteicēja tiesas sēdē apliecināja, ka viņai nav iebildumu pret žoga pārvietošanu pašu par sevi. Taču pieteicēja iebilst pret to, ka žoga pārvietošanas pienākums tiek pamatots ar patvaļīgu būvniecību. Kā norādīts arī pieteikumā, pieteicēja atbalsta pašvaldības nodomus sakārtot Dārziņu teritoriju. Tomēr minētais no pašvaldības puses nevar tikt darīts, nepamatoti klasificējot pieteicējas žogu kā patvaļīgi izbūvētu un uz tā pamata nosakot tā pārvietošanu.

[17] Tiesa vērš uzmanību, ka šajā lietā tika izvērtēti tie argumenti, kuri tiesas ieskatā ir nozīmīgi no tiesību viedokļa un kas var ietekmēt tiesas spriedumu pēc būtības, jo tiesai ir jāuzklausa visi argumenti, bet nav pienākuma detalizēti atrunāt jebkuru iesniegumu vai sniegt atbildes uz jebkuru paskaidrojumu. Tiesai ir atļauts izvērtēt argumentus, kurus tā uzskata par nozīmīgiem no tiesību viedokļa (sk. *Eiropas Cilvēktiesību tiesas komisijas 1986. gada 13. oktobra lēmumu lietā Z. un E. pret Austriju, iesniegums Nr. 10153/82*).

Līdz ar to šajā spriedumā tiesa nevērtēs situāciju par pieteicējas garāžu, jo pārsūdzētais lēmums ir pieņemts tikai par žoga kā patvaļīgas būves pārvietošanu.

Tāpat tiesa nesniegs savu vērtējumu par atbildētājas paskaidrojumā norādīto būvatļauju un tās nosacījumiem (*lietas 32. lapa*), jo, kā noskaidrots tiesas sēdē, minētie argumenti paskaidrojumā iekļauti kļūdas pēc un uz izskatāmo lietu neattiecas (*lietas 156. lapas otra puse; audioierakstā no 02.13.15*).

[18] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļā apmierināts vai tiesvedība lietā izbeigta, pamatojoties uz šā likuma 282. panta 7. punktu, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Tiesa konstatē, ka lietā samaksāta valsts nodeva 30*euro* (*lietas 7. lapa*).

Tā kā pieteikums apmierināms, no atbildētājas par labu pieteicējai piespriežama samaksātā valsts nodeva 30*euro*.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmo daļu, 246. – 251. pantu, 253. panta pirmo daļu un 289. – 291. pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

Apmierināt daļēji /pers. A/ pieteikumu.

Atcelt Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta 2020. gada 7. aprīļa lēmumu Nr. DA-20-367-ap, izņemot daļā par izbīdījumu žogā ap koku pret /ielas nosaukums/ pie robežas ar nekustamo īpašumu /adrese B/.

Pārējā daļā (par Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta 2020. gada 7. aprīļa lēmuma Nr. DA-20-367-ap atcelšanu daļā par izbīdījumu žogā ap koku) pieteikumu noraidīt.

Piespriest no atbildētājas – Rīgas pilsētas pašvaldības – par labu /pers. A/ samaksāto valsts nodevu 30*euro*.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.